

СОВЕТ ТОЙГУЗИНСКОГО СЕЛЬСКОГО
ПОСЕЛЕНИЯ МЕНДЕЛЕЕВСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
МЕНДЕЛЕЕВ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ТОЙГУЖА АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

Р Е Ш Е Н И Е

К А Р А Р

24.10.2022 ел

№ 58

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Тойгужа авыл жирлеге советы депутаты статусы турындагы нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерациисендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законнар, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Тойгужа авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы нигезендә Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге Советы

Карар кылды:

1. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Тойгужа авыл жирлеге депутаты статусы турындагы нигезләмәне расларга
2. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге Советының 2016 елның 30 сентябрендәге 30 номерлы, 2018 елның 14 ноябрендәге 82 номерлы каарлары үз көчен югалткан дип санарага.
3. Өлеге каарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат порталында <http://pravo.tatarstan.ru> бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлегенең рәсми сайтында « Норматив документлар»булегендә урнаштырырга www.mendeleevsk.tatar.ru
4. Өлеге каарның үтәлешен контролъдә тотуны социаль - мәдәни мәсьәләләр, законлылык, хокук тәртибе һәм гәше хокуклары буенча дайими комиссиягә йөкләргә .

Тойгужа авыл жирлеге
Советы рәисе

Р.А.Сафин

Татарстан Республикасы
Менделеевск муниципаль районы
Тойгужа авыл жирлеге Советының
2022 елның 24 октябрендәге
58 номерлы карарына
кушымта

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының
Тойгужа авыл жирлеге советы депутаты статусы турында нигезләмә

Әлеге Нигезләмә Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Тойгужа авыл жирлеге советы депутатының хокукларын һәм бурычларын, шулай ук депутат үз вәкаләтләрен гамәлгә ашырганда төп хокукый һәм социаль гарантияләрне билгели.

1 статья. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге советы депутаты статусының хокукый нигезе

1. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге советы депутаты статусы (алга таба - депутат) Россия Федерациисе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы Конституциясе, Татарстан Республикасы законнары, «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставы, әлеге Нигезләмә нигезендә билгеләнә.

2. Жирле үзидарә органнары депутатның үз хокукларын һәм бурычларын нәтижәле гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыра.

2 статья. Депутатның вәкаләтләре чоры

1. Депутатның вәкаләтләре, әлеге Нигезләмәнен 3 статьясында каралган очраклардан тыш, яңа чакырылыш Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Тойгужа авыл жирлеге Советы эшли башлаган көннән башлана һәм туктатыла.

2. Депутатның вәкаләтләре чоры «Россия Федерациисендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы белән билгеләнә.

3 статья. Депутат вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату

1. Депутатның вәкаләтләре тубәндәге очракта вакытыннан алда туктатыла:

1) үлем;

2) үз теләге белән отставкалар;

3) суд тарафыннан хокуктан файдалануга сәләтsez яисә хокуктан файдалану сәләте чикләнгән дип танылса;

4) суд тарафыннан хәбәрсез югалган дип танылса яисә вафат дип игълан ителсә;

5) аңа карата судның гаепләү карары законлы көченә керү;

6) Россия Федерациисеннән дайими яшәү урынына чыгу;

7) чит ил гражданының жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуки булган Россия Федерациисе халыкара шартнамәсендә катнашучы чит ил гражданлыгы йә чит ил гражданлыгы булу, Россия Федерациисе гражданы территориясендә дайими яшәү хокукин раслаучы чит ил гражданы йә Россия Федерациисенең халыкара шартнамәсе нигезендә жирле үзидарә органнарына сайланырга хокуки булган чит ил гражданы яисә Россия

Федерациясенең халықара шартнамәсе нигезендә яшәу хокукуын раслаучы бүтән документ яисә башка документ булу хокукуы булган чит ил гражданлыгы;

8) сайлаучылар тарафыннан чакыртып алу;

9) тиешле жирле үзидарә органы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату;

10) хәрби хәzmәткә чакырылу яки аны алыштыручи альтернатив граждан хәzmәтенә жибәрү;

11) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән чикләуләр үтәлмәгән очракта;

12) «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда каралган башка очракларда.

13) жирлек башлыгы, жирлекнең вәкиллекле органы депутаты буларак аның вәкаләтләрен туктату.

2. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советының депутатның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы каары вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән көннән алып 30 көннән дә соңга калмыйча кабул ителә, ә бу нигез Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы сессияләре арасында барлыкка килсә, - мондый нигез барлыкка килгән көннән соң өч айдан да соңга калмыйча кабул ителә.

3. Татарстан Республикасы Президентының депутатның вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату турындагы гаризасы белән мөрәҗәттәр иткән очракта, вәкаләтләрне вакытыннан алда туктату өчен нигез барлыкка килгән очракта, әлеге гаризаны Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге Советына кергән көн була.

4 статья. Депутатның таныклыгы һәм күкрәк билгесе

1. Депутатка аның шәхесен һәм Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге советы депутатының вәкаләтләрен раслаучы төп документы, шулай ук күкрәк билгесе булган таныклык, шулай ук ул үз вәкаләтләре чоры дәвамында кулланыла.

2. Депутатның таныклык һәм күкрәк билгесе турында нигезләмә, аларның тасвиrlамасы Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге советы тарафыннан раслана.

5 статья. Депутат тарафыннан үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыру шартлары

1. Депутат депутат эшчәнлеген үзенең депутат эшчәнлеген төп эш урыны буенча хәzmәт һәм хәzmәт бурыйларын үтәу белән бергә алып бара, моңа «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге уставында билгеләнгән очраклар керми.

6 статья. Депутатның эшчәнлек формалары

1. Депутат эшчәнлеге рәвешләре түбәндәгеләр:

а) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы утырышларында катнашу;

б) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге Советының комиссияләре эшендә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл

жирлеге советы каарлары проектларын карауга керту;

- г) депутат гарызнамәсен керту;
- д) депутат мәрәжәгатен жибәрү;

е) дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, ижтимагый берләшмәләргә һәм аларның вазыйфай затларына тәкъдимнәр керту;

ж) тиешле вазыйфай затларга гражданнар хокукларын бозуның ачыкланган очракларын кичекмәстән кисәтү чарапларын күрүне таләп итеп мәрәжәгать итү;

- з) сайлаучылар белән эш;
- и) депутат берләшмәләре - фракцияләр һәм депутат төркемнәре эшендә катнашу;
- к) территориаль ижтимагый үзидарәне оештыруда катнашу.

2. Депутатның эшчәнлеге шулай ук федераль законнарда, Татарстан Республикасы Конституциясендә һәм законнарында, «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставында, Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы Регламентында, башка муниципаль актларда каралган башка рәвешләрдә гамәлгә ашырылырга мөмкин.

7 статья. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге утырышларында депутатның катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы утырышларында шәхсән үзе катнаша.

2. Депутат авыл жирлеге Советының утырышлар уздыру вакыты һәм урыны, карауга кертелә торган мәсьәләләр турында вакытында хәбәр итә, шулай ук әлеге мәсьәләләр буенча барлық кирәкле материалларны авыл жирлеге Советы Регламенты нигезендә ала. Авыл жирлеге Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук авыл жирлеге советына хәбәр итә,

Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы утырышында катнашу мөмкин булмаса, депутат бу хакта алдан ук Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль района Тойгужа авыл жирлеге Советына хәбәр итә.

3. Депутат тубәндәгеләргә хокуклы:

1) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль района Тойгужа авыл жирлеге Советы комиссиясендә сайларга, тиешле вазыйфага сайланырга,

2) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге советын карау өчен сораулар бирергә;

3) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге советы тарафыннан тәзелә торган органнарны һәм авыл жирлеге Советы тарафыннан сайланучы (билгеләнеп куела, килештерелә) вазыйфай затлар кандидатураларын формалаштыру мәсьәләләре буенча фикер белдерергә;

4) хокук иҗат инициативасын гамәлгә ашыру тәртибендә Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советының хокукий актлары проектларын кертергә;

5) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль района Тойгужа авыл жирлеге Советының каарлар проектларына һәм башка актларына тәзәтмәләр керту, көн тәртибенә карата тәкъдимнәр һәм искәрмәләр кертергә;

6) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы утырышында Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль района Тойгужа авыл жирлеге Советы каршында хисап яисә хисап бирүче яисә вазыйфай зат мәгълүматын тыңлау турында тәкъдимнәр кертергә;

7) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә фикер алышуларда катнашырга;

8) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл

жирлеге Советы утырышларында, аның фикеренчә, ижтимагый әһәмияткә ия гражданнарның мөрәҗәгатьләрен игълан итәргә;

9) үз тәкъдимнәрен нигезләп һәм тавыш бирү мотивлары буенча чыгыш ясарга, белешмәләр һәм аңлатмалар бирергә;

10) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советының утырышлар беркетмәләренең эчтәлеге белән танышырга.

4. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге советы утырышында депутат тарафыннан әйтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советының тиешле комиссиясе тарафыннан карала һәм тикшерелә.

8 статья. Депутатның Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге Советының дайми һәм вакытлы комиссияләре эшендә катнашуы.

1. Депутат Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге советы комиссияләренең эшендә шәхсән катнаша, ул шуларның әгъзасы булып тора, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм каарлар кабул итүдә катнаша.

2. Депутат әгъзасы булмаган комиссияләр эшендә катнаша, тәкъдимнәр кертә, карала торган мәсьәләләр турында фикер алышуда һәм кинәш бирү тавышы хокуки белән каарлар кабул итүдә катнаша ала.

9 статья. депутатның Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үтәүдә катнашуы

1. Депутат Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы һәм аның комиссияләре йөкләмәләрен үз компетенцияләре чикләрендә үтәргә тиеш.

2. Депутат Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы яисә аның комиссияләре күшүү буенча муниципаль берәмлек чикләрендә булган оештыру-хокукий формаларына һәм милек рәвешләренә бәйсез рәвештә Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советының Жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары тарафыннан үтәлешен тикшерүдә катнаша.

3. Әлеге йөкләмәнең үтәлеше нәтижәләре турында депутат Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге Советына яисә аның комиссиясенә хәбәр итә.

10 статья. Депутат гарызнамәсе

1. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге Советының утырышларында депутат жирле үзидарә органнарына, жирле үзидарә органнарының вазыйфаи затларына, Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Советы тарафыннан төzelә яисә сайланы торган башка органнар житәкчеләренә, Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы территорииясендә урнашкан муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр житәкчеләренә аларның компетенциясенә керә торган мәсьәләләр буенча депутат гарызнамәсе белән мөрәҗәгать итәргә хокуклы.

2. Депутат гарызнамәсе - депутат мөрәҗәгате, ул Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге советы каары буенча

депутат гарызнамәсе дип таныла. Депутат гарызнамәсе түрүндагы тәкъдим Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге советы Регламентында билгеләнгән тәртиптә депутат яисә депутатлар төркеме тарафыннан язма рәвештә кертелә һәм игълан ителә.

3. Жирле үзидарә органы, вазыйфаи зат, муниципаль предприятие яисә депутат таләбе юлланган учреждение житәкчесе аңа Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы билгеләгән срокны алган көннән алып _____ көннән дә соңга калмыйча язма рәвештә җавап бирергә тиеш. Ҙавап органнар житәкчесе, вазыйфаи зат, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесе тарафыннан имзаланырга тиеш, аңа депутат гарызнамәсе җибәрелә, яисә аның вазыйфаларын вакытлыча башкаручы зат тарафыннан имза салынырга тиеш.

4. Сорау инициаторы гарызнамәдә куелган мәсьәләләрне карауда турыйдан-туры катнашырга хокуклы Аларны карау көне түрүнде гарызнамә инициаторы алдан ук, әмма мәсьәләнә карау көненә кадәр өч көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

5. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Советы жирле үзидарә органын, жирле үзидарә органының вазыйфаи затын, муниципаль предприятие яисә учреждение житәкчесен Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл жирлеге советы билгеләгән вакытка депутат гарызнамәсе буенча кабул ителгән каарның үтәлеше түрүнде язма җавап бирүне йөкләргә хокуклы.

11 статья. Депутат мөрәжәгате

1. Депутат мөрәжәгате дип депутатның Дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына, күрсәтелгән органнарының вазыйфаи затларына, муниципаль предприятие һәм учреждение житәкчеләренә, муниципаль берәмлек территориясенәнә урнашкан оештыру-хокукий формаларына һәм ижтимагый берләшмәләргә, аларның компетенциясенә керүче мәсьәләләр буенча, депутат эшчәнлеге белән бәйле мәгълүмат һәм белешмәләр алу максатыннан, язмача мөрәжәгате санаала.

2. Депутат мөрәжәгате депутат бланкында рәсмиләштерелә һәм депутат тарафыннан мөстәкыйль рәвештә җибәрелә.

3. Дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары вазыйфаи затларының, оештыру-хокукий рәвешенә һәм ижтимагый берләшмәләргә депутат мөрәжәгатыннан карау гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда гамәлгә ашырыла.

4. Депутат мөрәжәгатенә җавап куелган затлар асылы буенча сораулар мөрәжәгатендә һәм мөрәжәгать җибәрелгән вазыйфаи зат тарафыннан имзаланган булырга тиеш.

12 статья. Депутатның сайлаучылар белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат сайлау округы сайлаучылары, шулай ук предприятиеләр, оешмалар, дәүләт һәм башка органнар колективлары белән элемтәдә тора.

2. Депутат сайлаучылар мөрәжәгатен карый, гражданнарны кабул итә, тиешле дәүләт хакимияте органнарына, жирле үзидарә органнарына һәм ижтимагый берләшмәләргә тәкъдимнәр кертә, шулай ук аена кимендә бер тапкыр сайлаучыларны кабул итә.

3. Депутат очрашулар вакытында алар белән, шулай ук массакүләм мәгълүмат чаралары аша сайлаучыларга үз эшчәнлеге түрүнде сайлаучыларга хәбәр итә.

4. Депутат сайлаучыларның хокукларын, ирекләрен һәм законлы мәнфәгатыннан тәэмин итү чараларын күрә:

алардан кергән тәкъдимнәрне, шикаятьләрне карый, үз вәкаләтләре чикләрендә

аларда булган мәсьәләләрне дөрес чишәргә; ярдәм итә; гражданнарны кабул итә; ижтимагый фикерне өйрәнә һәм кирәк булганда, тәкъдимнәрне кертә

5. Депутатларның сайлаучылар белән очрашулары махсус билгеләнгән урыннарда, биналарда, йорт эчендәге территорияләрдә үткәрелә, исемлекне һәм аларны бирү тәртибен Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы билгели.

Депутатның гавами чара рәвешендә сайлаучылар белән очрашулары жыелышлар, митинглар, демонстрацияләр, урам йөрешләре һәм пикетлар турындағы Россия Федерациясе законнары нигезендә үткәрелә.

13 статья. Депутатларның депутат берләшмәләре эшендә катнашуы

1. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы депутаты уртак эшчәнлек һәм карала торган мәсьәләләр буенча позиция белдерү өчен төзелә торган депутат фракциясе яисә төркем составына керергә хокуклы.

2. Фракцияләр һәм башка депутат берләшмәләрен төзү, теркүй һәм аларның эшчәнлеге тәртибе Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге Советы Регламенты белән билгеләнә.

14 статья. Депутатның жирле үзидарә органнары һәм вазыйфаи затлары белән үзара мөнәсәбәте

1. Депутат Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районаны Тойгужа авыл жирлеге советы, аның органнары эшчәнлегендә актив катнашуын тәэммин итә торган тулы хокукка ия.

2. Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль района Советы депутатның сайлау округындағы эше, Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль района Советындағы эше турында, аның тарафыннан Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль района Тойгужа авыл жирлеге Советының, аның органнарының каарлары һәм йөкләмәләре үтәлеше турында хәбәрен тыңларга хокуклы.

3. Жирле үзидарә органнары һәм аның вазыйфаи затлары депутатка аның эшендә кирәkle ярдәмне курсәтәләр, жирле үзидарә органнары эшчәнлеге турында депутатка мәгълүмат бирәләр, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эшчәнлеге турында, муниципаль берәмлекләрнең вәкиллекле органнары эшенең барышы турында, ижтимагый фикерне өйрәнүгә ярдәм итәләр.

15 статья. Депутатның вазыйфаи затлар тарафыннан кабул итүгә хокуки

Үз эшчәнлеге мәсьәләләре буенча депутат Менделеевск муниципаль района территориясендә жирле үзидарә органнарының, предприятиеләрнең, оешмаларның, муниципаль милек рәвешләрендәге учреждениеләрнең вазыйфаи затлары тарафыннан чираттан тыш кабул итү хокуқыннан файдалана.

16 статья. Депутатның мәгълүмат алу һәм тарату хокуки

Депутат жирле үзидарә органнарыннан, муниципаль оешмалардан һәм аларның вазыйфаи затларыннан аның закон белән саклана торган яшерен эшчәнлеге белән бәйле булмаган мәсьәләләр буенча мәгълүмат алырга хокуклы.

17 статья. Депутатның бурычлары

1. Депутат тубәндәгеләргә бурычлыш:

1) үз эшчәнлеген гамәлгә ашырганда Россия Федерациясе Конституциясен, федераль законнарны, Татарстан Республикасы Конституциясен, Татарстан Республикасы законнарын, район Уставын, башка муниципаль хокукый актларны үтәргө;

2) гражданнарның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәүне һәм яклауны тәэммин итәргө;

3) дайми рәвештә, айга кимендә бер тапкыр, сайлаучыларны кабул итәргө;

4) оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә гражданнарның, оешмаларның, иҗтимагый берләшмәләрен, дәүләт хакимиите органнарының, жирле үзидарә органнарының мәрәжәгатьләрен үз вакытында каарга һәм аларга җаваплар бирергө;

5) сайлаучылар алдында очрашуларда елына кимендә бер тапкыр хисап тотарга;

6) депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләрне үтәргө;

7) «Коррупциягә каршы көрәш турында» 2008 елның 25 декабрендәге 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне, тыюларны, бурычларны үтәргө;

8) әхлак һәм депутат этикасы нормаларын үтәргө;

9) дәүләт серен һәм закон белән саклана торган башка серне сакларга, шулай ук

шәхси тормышка кагыла торган

белешмәләрне, гражданнарның абуен һәм абуен, депутатның вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле рәвештә аңа мәгълүм булган гражданнарның абуен һәм абуен абуен фаш итми торган белешмәләрне сакларга;

10) ел саен хисап финанс елыннан соң килә торган елның 30 апреленнән дә соңга калмыйча үзенең керемнәре, чыгымнары, мәлкәте турында һәм мәлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләрне, шулай ук хатынының (иренең) һәм балигъ булмаган балаларының керемнәре, мәлкәте һәм мәлкәти характердагы йөкләмәләре турында белешмәләрне гамәлдәге законнар нигезендә белешмәләр тапшырырга тиеш.

2. Депутат аңа федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, район Уставы һәм башка муниципаль хокукый актлар белән йөкләнгән башка бурычларны үти.

18 статья. Депутат вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле чикләүләр

1. Даими нигездә үз вәкаләтләрен гамәлгә ашыручы депутат түбәндәгеләргә хокуклы түгел:

1) шәхсән яисә ышанычлы затлар аша эшкуарлык эшчәнлеге белән шөгыльләнегрә;

2) коммерция яисә коммерциягә карамаган оешма белән идарә итүдә катнашу, түбәндәгә очраклардан тыш:

а) сәяси партия белән идарә итүдә, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешмасының сайланулы органы тарафыннан түләүсез нигездә катнашу, башка иҗтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференцияндә) яисә гомуми жыелышында, күчемсез мәлкәт милекчеләре ширкәтендә катнашу;

б) коммерциягә карамаган оешма идарәсендә (сәяси партия идарәсендә катнашудан тыш, һөнәри берлек органы, шул исәптән жирле үзидарә органында, муниципаль берәмлекнең сайлау комиссиясе аппаратында төзелгән беренчел профсоюз оешманың сайланулы органы тарафыннан, башка иҗтимагый оешма, торак, торак-төзелеш, гараж кооперативлары съездында (конференцияндә) яисә гомуми жыелышында катнашу, Татарстан Республикасы законында билгеләнгән тәртиптә Татарстан Республикасы Президентына алдан хәбәр итеп, түләүсез нигездә катнашу;

в) Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Советы Ассоциациясендә, муниципаль берәмлекләрнең башка берләшмәләрендә, шулай ук аларның идарә органнарында муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә тапшыру;

г) идарә органнарында һәм ревизия комиссиясендә муниципаль берәмлек мәнфәгатьләрен түләүсез нигездә оештыруны, гамәлгә куючысы (катнашучы) муниципаль берәмлек булган оешманы гамәлгә куючы (акционер) тарафыннан оешманы гамәлгә куючының вәкаләтләрен муниципаль берәмлек исеменнән гамәлгә ашыру тәртибен йә муниципаль милектәге акцияләр (устав капиталындағы өлешләр) белән идарә иту тәртибен билгели торган муниципаль хокукий актлар нигезендә тапшыру;

д) федераль законнарда каралган башка очраклар;

3) укытучы, фәнни һәм башка иҗат эшчәнлегеннән тыш, башка түләүле эшчәнлек белән шөгыльләнегрә. Бу очракта, әгәр Россия Федерациясенең халықара килешүе яки Россия Федерациясе законнары белән башкасы каралмаган булса, укыту эшчәнлеге, фәнни һәм башка иҗади эшчәнлек чит дәүләт, халықара һәм чит ил оешмалары, чит ил гражданнары һәм гражданлығы булмаган затлар акчалары хисабына финанслана алмый;

әгәр Россия Федерациясенең халықара шартнамәсендә яисә Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаса, Россия Федерациясе территориясендә эш итүче коммерцияле булмаган хөкүмәткә карамаган чит ил оешмаларының һәм аларның структур бүлекчәләренең идарә органнары, попечительләр һәм күзәтүчеләр советлары, бүтән органнары составына керү;

2. Дайми нигездә вәкаләтләрне гамәлгә ашыручу депутат граждан административ яисә жинаять эше буенча йә административ хокук бозу турындағы эш буенча яклаучы яисә вәкил (законлы вәкиллек очракларыннан тыш) буларак катнаша алмый.

19 статья. Депутат этикасы

1. Депутат закон, этика һәм мораль нормаларын тәгәл үтәргә тиеш:

1) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл җирлеге советы утырышларында билгеләнгән дисциплинаны һәм регламентны сакларга;

2) башка депутатларга, вазыйфаи затларга һәм депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә мәнәсәбәтләргә керүче гражданнарга карата ихтирамсызлық һәм ихтирам курсәтмәскә;

3) депутат эшчәнлегенә бәйле булмаган максатларда депутат вәкаләтләрен үтәүгә бәйле рәвештә үзенә мәгълүм булган белешмәләрне, әгәр бу белешмәләр дәүләт, хезмәт, коммерция, шәхси яисә закон белән саклана торган башка серне тәшкил итсәләр, фаш итмәскә һәм кулланмаска;

4) җирле үзидарә органнары эшендә катнашудан тыелырга һәм шәхсән яисә якын туганнарына кагылышлы мәсьәләләрне хәл иткәндә җирле үзидарә органнары, оешмалар, вазыйфаи затлар, муниципаль хезмәткәрләр һәм гражданнар эшчәнлегенә йогынты ясау өчен депутат статусын файдаланмаска;

5) депутат бурычларын объектив башкаруда шик тудырырлық гамәлләрдән, белдерүлләрдән, гамәлләрдән тыелырга, шулай ук аның аbruена яисә аbruена Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл җирлеге Советына зыян китерергә сәләтле конфликтлы хәлләрдән качарга;

6) үз бурычларын үтәгәндә мәнфәгатьләр конфликтнына китерә торган яисә китерергә мөмкин шәхси қызыксынуы барлыкка килгәндә - бу хакта Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Тойгужа авыл җирлеге Советы каары белән расланган тәртиптә Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районы Советына хәбәр итәргә һәм аның мәнфәгатьләр конфликтин булдырмауга юнәлдерелгән каарларын үтәргә;

7) Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Тойгужа авыл җирлеге советы билгеләгән гавами чыгышлар кагыйдәләрен үтәргә.

2. Депутат этикасы бозылган очракта депутатның үз-үзен тотышы турындағы мәсьәлә Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районының Тойгужа авыл җирлеге Советы йөкләмәсе буенча билгеләнгән комиссиядә карала

20 статья. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыру гарантияләре

1. Депутат эшчәнлеген гамәлгә ашыруның матди һәм башка гарантияләре «Татарстан Республикасы Менделеевск муниципаль районның Тойгужа авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы, Менделеевск муниципаль районның муниципаль норматив хокукий актлары белән билгеләнә.

2. Депутат хокукларының гарантияләре, аларны җинаять яки административ җаваплылыкка тарту, тоткарлау, арест, тентү, сорау алу, аларга карата башка җинаять-процессуаль һәм административ-процессуаль гамәлләр кылганда, шулай ук торак һәм (яки) хезмәт урының, аларның багажын, шәхси һәм хезмәт транспорт чараларын, алар тарафыннан кулланыла торган элемтә чараларын исәпкә алганда, федераль законнар белән билгеләнә

3. Депутат тавыш биргәндә белдерелгән фикер, позиция һәм аның статусына туры килә торган башка гамәлләр, шул исәптән аның вәкаләтләре чоры тәмамланганнын соң, әйтелгән фикерләре, позициясе өчен җинаять яисә административ җаваплылыкка тартыла алмый. Әлеге нигезләмә депутат тарафыннан халық алдында мыскыл итү, яла ягу яки Федераль закон белән каралган башка хокук бозу очракларына кагылмый.